

Cselédházaktól a tv-antennáig

Eppen véget ért a délelőtti tanítás a hódunai iskolában. Amint belépek, egyszerre állnak fel és köszönnek a gyerekek. Harmadikosok és negyedikesek, húszan lehetnek összesen. Jól öltözöttek és sugárik róluk az egészség.

Mielőtt Horváth Ferenc, a vékony arcú, fiatal pedagógus intene nekik, hogy mehetnek, megkérdem:

— Gyerekek, ki tudja közöltek, hogy ki volt Albrecht főherceg?

Csend. A gyerekek kerekre tágult szemmel néznek. Nem értetlenül. Valami motoszkálhat bennük. Végre az egyik szöke fiú megszólal, hangjában határozottsággal:

— Régen ő uralkodott itt, ezen a vidéken. Ővé volt a falu és az iskola is. — Majd hozzátesszi: — Édesanyám többször beszélt már erről.

A zab itt maradt

Valóban, nemcsak a 9—10 évesek, de a náluk kétszerte idősebbek is csak hallomásból ismerhetik ezt a nevet, Albrecht főherceg itt egyet jelent a múlttal.

Mondják, 95 ezer holdas volt a birtoka. Hozzá tartozott Hercegszántó határa és a regényes szépségű Karapancsa is.

— Ritkán láttuk a „fenséges urat” — emlékezik Horváth István, az itteni Dózsa Tsz juhásza. Majd oldalt mutat: — Ott, az erdő melletti legelőn ereszkedett le vele a kis duplaszárnyú. Évente csak pár hónapra jött. De a repülőgépeinek hangját építették. Két évig a paradéskocsisa is voltam. Vele nem sok baja volt a cselédségnek, annál több az intézőivel. Vagy ahogy magunk között hívjuk: a pribékeivel.

...De húsz évvel ezelőtt a főherceg már Kanadában ült fel tanyáját, s a „pribékei” is a Dunántúlra szöktek. A folyam mentén fegyverek ropogtak.

— Vártuk már akkor a szovjeteket. Ilyentájt, hogy elinaltak a németek, pár nap múlva már a gátórháznál táboroztak a kozák lovasok. Erdekldöttek, van-e zab a lovaiknak. Van bizony, mondtuk, hagyott itt eleget az úr, s máris befogtunk, hogy takarmányt szállítsunk a partra. Közben a németek a túlsó partról aknázni kezdtek. Szerencsénkre elég pontatlanul céloztak, és jó messzire robbantak tőlünk a „tojások”.

Még akkor ősszel felosztottuk a földet. Horváth István kilenc holdat kapott.

Ötven filléres napszám és az árvíz

A régi cselédházak egy része még áll, s laknak is bennük. Emitt az üzlet található, a tsz-magtár, amott a közös gazdaság irodája. De főntebb bájos, friss hatású utcáson akad meg a szemem... Itt valamennyi ház az 1956-os tavaszi árvíz után épült. A földosztást meg a szemem... Itt valamennyi cselédek sebtében, válygából ültették össze házaikat, tanyáikat. Ezek a pusztító árnak nem tudtak ellentánni.

Az egyik sor utolsó házában Hegedűs Péter bácsiék laknak. Hegedűs német találjuk otthon, éppen ebédet főz. A lakást nem hivalkodóan, de szépen rendezték be. Új bútor a konyhában.

— Huszonkét évig dolgoztunk

Mintegy

200 vagon almát

takarítanak be a hercegszántói közös gazdaságok gyümölcsfáiról. A termést a MÉK helybéli telepén válogatják, korszerű gépsor segítségével. Naponta 250—300 mázsa almát osztályoznak, nagyság szerint három, minőségét tekintve hat felé.

a főherceg birtokán. Semmi nem jutottunk. Három gyereket neveltem fel. Tízéves korukban már napszamba mentek. Napi ötven filléért. Negyvenöt után kicsit összeszedtük magunkat, de akkor jött az árvíz. Mindenünk odaveszett. De a gyerekek felnöttek, segítettek rajtunk. Családosak, mindnyájan itt laknak Hódunán — mind-egyikük a saját házában.

Hegedűs néni nem folytatja. De hallgatása is sejteti: eddigi életének nagy része mekkora küzdelemmel telt el. Az emberhez méltó életért, amelyben csak most van része.

Aztán Horváth István elmondja még, hogy a főherceg cselédjének mennyi volt az évi kömmenciója: egy kishold kukorica, 12 mázsa búza-rozs keverék, 12 úrméter fa, valamint 200 kiló árpa vagy kukorica és 100 pengő. És ezért hajnali fél háromtól késő estig kellett robotolni...

A házak tetejéről tv-antennák nyúlnak az októberi mélykék égre. Minden negyedik családra jut egy készülék.

Ötven forintos munkaegység

Horváth István tavaly 492 egységnyi munkát végzett a tsz-ben. A prémiumokkal együtt meghaladta az 55 forintot, a munkaegység-értéke, amit tetézt a háztáji gazdaságából szerzett jövedelme.

A Dózsa Tsz 15 éves és jelenleg 885 holdon gazdálkodik. A közös föld legnagyobb része szántó, de van egy kevés rét, gyümölcsös, erdő és nádas is. Elnöke kezdetül fogva Vigh József.

— Az idén ötven forintos lesz a munkaegység. Prémium is jön rá. Jól fizettek a növények, egyebek között az exportra termesztett vetőmag-kukorica is. A bevétel nagyobb fele az állattenyésztésből származik. Hat KISZ-ista lány nyolcezer csibét és pulykát is nevelt az idén.

Fiatalok innen is mentek el dolgozni, de egy-két kivétellel visszatértek. A tsz-ben az átlagos életkor 40 év.

A tsz-akadémia itteni előadásainak összesen 714 hallgatója volt tavaly. Vagyis átlagosan mindenki három előadást hallgatott végig. Évente mintegy 80 ismeretterjesztő filmet vetítenek a tsz-ben. Ezenkívül hetente két játékfilmet is, amelyeket szintén díjtalanul nézhetnek meg a hódunaiak. Pontosabban: a díjat Hidvégi Pál könyvelő a „szolgáltatások” ro-

vatba jegyzi fel, mint ahogy a segítségül elfogadott fogaterónek, a háztáji megművelésének, sőt a vasárnapra kimért húsnak az értékét is. E szolgáltatások évente átlagosan öt forinttal növelik a munkaegység értékét.

Hatvani Dániel

Tűreszelők tokban

A Kecskeméti Reszelőgyár szereldejében Szabó Györgyné mutatta be az üzem legújabb termékét, a műanyagtokos tűreszelő-készletet. Az ügyes kis szerszám a gyár egyik dolgozójának újítása. Tokjában hat fajta reszelő lapul, amelyeket tetszés szerint cserélhet az ember a nyél fogópofájában.

A szerszámból — amelynek előállítási ára 36 forint — a napokban adták át az első, 2500 darabos szállítmányt a kereskedelemnek. Az év végéig 10 ezret gyártanak.

Hároméves fejlesztési terv a kiskunfélegyházi járás tszcs-iben

A kiskunfélegyházi járásban 16 termelőszövetkezeti csoport és egy szőlő-, gyümölcs-termelő szakszövetkezet elkészítette hároméves fejlesztési tervét. Ebben a sajátos helyi adottságok figyelembevételével meghatározták azokat a feladatokat, amelyeknek végrehajtása gazdálkodás közös tevékenységének a fókuszát jelenti majd.

Terveik szerint egyre jobban

növelik a nagyüzemi művelés alatt álló földterületeket. A jelenlegi 1600 helyett például csaknem 8000 holdon termesztene kenyér- és takarmánygabonát a harmadik évben. Jelentős mértékben részt vesznek a szőlő és gyümölcsös nagyüzemi telepítésének munkájában is. Úgy tervezik, hogy az összesen 2500 hold kisüzemi szőlő és gyümölcsös mellé kétezer holdon hoznak létre új ültetvényeket, és ezeket közös összefogással, gépekkel művelik meg.

Gondjuk van a közös géppark növelésére is. A mostani tízzel szemben 45 erőgéppel kívánnak rendelkezni a szóban levő tervidőszak végére. Erő- és munkagépek vásárlására 9 és fél millió forintot terveznek. A gépek nagyban megkönnyítik majd a tszcs-gazdák munkáját; hozzásegítik őket, hogy az alapvető talajmunkákat agrotechnikailag a legmegfelelőbb időben és minőségben végezzék el.

A terméshozamok növelése végett műtrágyából a jelenlegi kilencezer helyett 19 ezer mázsát szándékoznak évente felhasználni. A szervesanyag pótlására is nagyobb gondot fordítanak. Jobban élnek a zöldtrágyázás lehetőségeivel.

Mindezek eredményeként több árut adnak el az állami felvásárlóknak. Amíg például ebben az évben a tszcs-k 29' vagon kenyérgabonával növelték a központi készletet, addig három év múlva 30 vagonnal többet értékesítenek.

Terveik szerint fejlesztik közös állatállományukat is. Szarvasmarháik és sertéseik számát megkétszerezik, a közös

bizottság kérésére — már elvégezte az EM Építésgazdasági és Szervezési Intézet szakértője.

Szerinte valóban elegendő lett volna 360 üzemóra, ha az alapozást több műszakban végzik az építők. Az emberek azonban csak 8 órát töltöttek ott. A nap hátralevő idejében tehát a szivattyúk azért ették a forintokat — óránként több mint 107-et — mert ha abbahagyják ismét felszökik a víz, kezdenek előlrol az egészet.

Még ennél is meglepőbb a szakértő azon megállapítása, hogy 917 órai szivattyúzásra még egy műszakban végzett alapozás esetén sem lett volna szükség. Amennyiben az EM Bács megyei Állami Építőipari Vállalat megfelelően szervezi a munkát, elég lett volna 792 üzemóra. Ez a lazaság 13 és fél ezer forintba került.

Mind ez önmagáért beszél. De egy körülményre mégis fel kell hívunk a figyelmet: a szakértő szerint „az építőiparban ez idő szerint nincs olyan rendelkezés, amely a több műszakos munkát kötelezően előírja”.

Olyan törvény azonban van, amely szerint a beruházásokat a lehető leggazdaságosabban kell megvalósítani. És ez bizony nem érvényesült a szóban forgó esetekben. Tudjuk, hogy az EM Bács megyei Állami Építőipari Vállalat munkáshánnal küzd. Ennek ellenére körültekintő munkaszervezéssel bizonyára elérhette volna, hogy az alapozás néhány napja alatt felemelt létszámmal dolgozzanak az ottani brigádok — több műszakban. Oda vezényelhetett volna néhány embert egy olyan munkáról, amelynek néhány napi késedelem nem jelent súlyos ezreket.

Bekes-Dezso

Készül a mezőgazdasági szakemberek országos katasztere

A Földművelésügyi Minisztérium megkezdte a mezőgazdasági szakemberek első országos kataszterének felállítását. Ennek szükségességét elsősorban a mezőgazdaság növekvő szakemberigénye indokolja. Az országos nyilvántartás elősegíti, hogy az agrármérnökök elsősorban a legfontosabb álláshelyekre kerüljenek, s mindig pontos képet ad a diplomás munkaerők számáról, helyéről. Segítségével egyúttal azt is megállapíthatják, hogy a mezőgazdasági szakemberek közül hányan és hol dolgoznak, nem szakképzettségüknek megfelelő területen. A kataszter révén ellenőrzik majd annak a kormányrendeletnek a végrehajtását is, amely előírja, hogy minden mezőgazdasági mérnöknek időnként és rendszeresen részt kell vennie az intézményes szakmai továbbképzésben.

Az országos kataszter az előzetes számítások szerint mintegy 25 000 mezőgazdasági, me-

zőgazdasági gépész- és kertész-mérnök, valamint állatorvos adatait tartalmazza. Közülük mintegy 15 000-en a termelőszövetkezetekben, állami gazdaságokban, gépjavító állomásokban és a Földművelésügyi Minisztériumhoz tartozó vállalatoknál, intézményeknél dolgoznak. A további tízezer mezőgazdasági szakember más mezőgazdasági ágazatokban vagy az államparásban működik, döntő többségük agrárképzettséget igénylő munkakörben. A nyilvántartás a személyi adatokon kívül a szakképzettség, tudományos fokozatra, a munkaviszonyra és az idegen nyelvismeretre vonatkozó adatokat tartalmazza majd.

Kísérletként jelenleg Veszprém megyében készítik el az ott dolgozó mezőgazdasági szakemberek kataszterét. Az országos nyilvántartást a próbafelmérés tapasztalatai alapján a jövő évben vezetik be. (MTI)

Rajztanárok kiállítása Kiskunfélegyházán

A Bács-Kiskun megyei Pedagógus Szakszervezet képzőművészeti tagozata kiállítást rendez megyénk rajztanárainak anyagából a Kiskunfélegyházi Kiskun Múzeumban. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom tiszteletére november 7-én délelőtt fél 11-kor megnyílni kiállítás egyben megünneplése is Kiskunfélegyháza felszabadulása 20. évfordulójának. A kiállítást Diószeghy Balázs festőművész és Lükő Gábor múzeumigazgató rendezi.